

## PDF hosted at the Radboud Repository of the Radboud University Nijmegen

The following full text is a publisher's version.

For additional information about this publication click this link.

<http://hdl.handle.net/2066/162196>

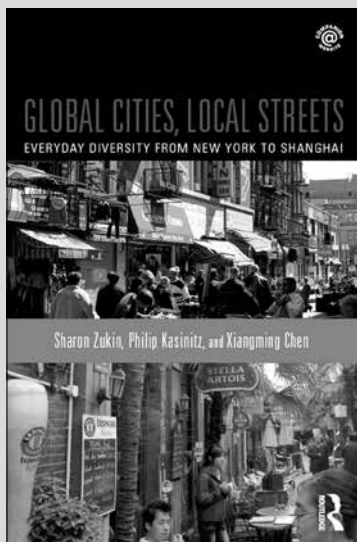
Please be advised that this information was generated on 2021-04-17 and may be subject to change.

# Recensies

Rianne van Melik

## De straat op

Zukin, S., P. Kasinitz & X. Chen  
 (2016) [red.] *Global Cities, Local Streets: Everyday Diversity from New York to Shanghai*. Routledge, 230 p., ISBN 978-1-138-02393-2, €38,46/\$39,95



De Burgermeester Reigerstraat in Utrecht, vlakbij het Wilhelminapark, was jarenlang mijn thuis. Hier woonde ik als student van 2001 tot 2004 en nog steeds kom ik er regelmatig, net als de vele fietsers op weg van de binnenstad naar het Utrecht Science Park. De Italiaanse delicatessenzaak Tutti a Tavoli zat er in mijn tijd al, maar was toen nog de enige in zijn soort. Nu zit aan de overkant het kekke eetcafé Hooi, waar alle producten lokaal en biologisch zijn. Even verderop vind je

Zinin, waar je voor thee, kookboeken en allerlei snuisterijen terecht kunt. De afgelopen jaren hebben twee wax-studio's hun deuren geopend, een met de toepasselijke naam Delete. De poelier, ijzerwarenhandel en banketbakker die er al decennialang zitten houden dapper stand, terwijl in hun directe omgeving steeds meer boetiekjes, cafeetjes en delicatessenzaakjes voor kaas en wijn verschijnen. Een klassiek voorbeeld van commerciële gentrificatie.

Straten zoals de Burgemeester Reigerstraat zijn belangrijke fysieke, sociale en economische plekken in een stad. Vaak gaat de aandacht in onderzoek en beleid uit naar centrale pleinen en stadsparken. Maar het zijn juist straten die zorgen voor doorstroming en uitwisseling, voor levendigheid en ontmoeting, voor diversiteit en dynamiek. Toch lopen veel stadsstraten in binnen- en buitenland het gevaar deze pluspunten te verliezen. Sommige worden minder aantrekkelijk door een mix van verkeersopstoppingen, criminaliteit, winkelleegstand en verketenisering, terwijl andere zich juist ontwikkelen zoals de Burgermeester Reigerstraat en het domein worden van de *young urban professional*.

Over deze ontwikkelingen gaat *Global Cities, Local Streets: Everyday Diversity from New York to Shanghai*. Sharon Zukin en haar collega's Kasinitz en Chen brachten een internatio-

nale groep wetenschappers bij elkaar die samen in zes steden onderzoek hebben gedaan: twee in Noord-Amerika (New York en Toronto), twee in Europa (Berlijn en Amsterdam) en twee in Azië (Tokio en Shanghai). In iedere stad zijn twee straten bekeken, zoals de Utrechtsestraat en de Javastraat in Amsterdam. Er wordt een hoofdstuk aan iedere stad gewijd. Met de introductie en conclusie bestaat het boek uit acht hoofdstukken. Ieder hoofdstuk over een casus begint met een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in die stad en een introductie van de twee onderzochte straten. Daarna volgen close-ups waarin de straten in veel detail worden besproken, inclusief *shopkeepers' stories* waarin het verhaal van een winkelier centraal staat. De beschrijvingen zijn heel rijk – het resultaat van uitvoerig kwantitatief en kwalitatief veldwerk in een internationale context. Voor wie dit juist teveel detail is, biedt de inhoudsopgave een summere samenvatting van ieder hoofdstuk.

De eerste case die wordt besproken is New York City. Het winkellandschap is uniek voor Amerikaanse steden, aangezien de stad lange tijd grootschalige ketens heeft kunnen weren. Nog altijd is er geen Walmart. Zonder auto en met de kleine appartementen is er weinig behoefte onder consumenten om grootschalig in te slaan. Het resultaat is dat de New Yorkse winkelstraat nog vaak bestaat uit kleinschalige

zaken. Als gevolg van globalisering, immigratie en gentrification veranderen deze winkels wel van karakter. Sommige straten, zoals Fulton Street in Bedford-Stuyvesant (Brooklyn), bestaan steeds meer uit *low-price* winkels gerund door immigranten, terwijl bijvoorbeeld Orchard Street in Lower East Side in toenemende mate wordt gekenmerkt door het ABC van gentrification: *Art galleries, Boutiques en Cafés*. Iets soortgelijks zie je in Amsterdam als je de Javastraat en Utrechtsestraat vergelijkt. Ook deze twee straten ontwikkelen zich in verschillende richtingen: de een meer downscale, de ander meer upscale.

Hoewel de twaalf cases flink verschillen qua context en problematiek zien de redacteuren toch een belangrijke parallel: de balans is vaak zoek. In de ene straat verdrijven ketens de couleur locale, maar in de andere straat zijn lokale speciaalzaken vaak te duur en exclusief voor de lokale bevolking. In de VS vormen etnische winkels een belangrijke toegang tot de arbeidsmarkt voor migranten, maar een te grote clustering geeft een straat weer het imago van een getto. Een te dominante overheid kan plannen van lokale ondernemers beknotten, maar teveel marktinvloed leidt weer tot gentrification. Daarom pleiten Zukin en consorten voor diversiteit en balans: tussen overheid en markt, lokale en (inter-) nationale ondernemingen, groot en

klein, etnisch en autochtoon.

Dit pleidooi voor balans en diversiteit is heel relevant, maar kan nauwelijks verrassend genoemd worden. De auteurs verwijzen zelf al regelmatig naar het werk van Jane Jacobs, die in haar bekende *The Death and Life of Great American Cities* uit 1961 reeds beschreef hoe steden het beste gedijen met veel diversiteit in bebouwing, functies, activiteiten en type bewoners. Soms heeft het boek ook een hoog vroeger-was-alles-beter-gehalte. De auteurs claimen dat diversiteit en geschiedenis vaak verloren gaan of zelfs worden verwoest: "commercial gentrification and globalized consumer culture destroy traditional shopping streets..." (p. 201, onderstreping in origineel). Hun historische beschrijvingen van de onderzochte straten laat echter zien hoe die zich in de loop der tijd continu hebben ontwikkeld, wat is dan eigenlijk "traditional"? De huidige stand van zaken is dan ook geen ongewenst eindstation, maar veel meer een punt van vertrek voor verdere ontwikkeling. De stad is immers nooit af – ook haar straten niet.

Het boek biedt zeker handreikingen om die toekomst vorm te geven. Overheden wordt onder andere aangeraden om huurstijgingen te beperken en winkeldiversiteit te stimuleren. Op veel plekken gebeurt dit al, zoals de Britse plannen om *high streets* te verbeteren (zie bijvoorbeeld [\[tishhighstreet.co.uk/\]\(http://tishhighstreet.co.uk/\)\) of the \*Small Business Jobs Survival Act\* in New York City. Met deze suggesties is het boek misschien niet heel vernieuwend, maar wel erg belangrijk: het laat zien dat onze straten niet voor lief moeten worden genomen, maar onze aandacht en inzet meer dan waard zijn.](http://thegreatbri-</a></p>
</div>
<div data-bbox=)

Rianne van Melik ([r.vanmelik@fm.ru.nl](mailto:r.vanmelik@fm.ru.nl)) is universitair docent stadsgeografie bij de sectie Geografie, Planologie en Milieu aan de Radboud Universiteit Nijmegen.